

Rovdyrbloggen

Hanngaue marker på rotvelte i Saltdal. Foto viltkamera.nina.no

Gaupene kommuniserer ved hjelp av luktmarkeringer

Gaupene kommuniserer ved hjelp av lyd og lukt. De skriker, og legger igjen sine «visittkort» i form luktmarkeringer på steiner, busker og rotvelter rundt i revirene.

John Odden

SENIORFORSKER NINA

Mandag 15. april 2019 - 08:59

Gauper vandrer alene rundt i sine enorme revir. Hanngaupa vil gjerne holde seg med så mange hunner som mulig innenfor sitt revir. Samtidig forsøker han å holde konkurrerende hanngauper unna. Det har fascinert meg hvordan de er i stand til å kommunisere med hverandre når revirene er så store. I gjennomsnitt lever ei gaupe på et område som er mer enn 1000 kvadratkilometer. Et vanlig gauperevir er altså større enn tre av fire norske kommuner, og vi har flere ganger fulgt radiomerkede gauper med revir større enn Vestfold fylke! Likevel vet gaupene utrolig nok når et område er opptatt, hvem som bor der, og når naboene blir borte.

Et eksempel på det siste så vi for noen år siden da vi fulgte radiomerkede gauper i Akershus og Østfold. Hannene M148 "Tor" og M146 "Haakon" bodde i sine revir på hver sin side av sjøen Øyeren. For de som ikke er kjent så er innsjøen drøye tre mil lang, og den er mer enn to km bred på midten. En høstdag blir Tor skutt illegalt, og området blir ledig. Til tross for en stor innsjø mellom revirene så skjønte Haakon dette raskt. De påfølgende månedene utvidet han reviret østover, selv om det betydde at han jevnlig måtte svømme over den brede sjøen.

Denne kontrollen på naboene har Haakon fordi gaupene marker reviret sitt med lukt og lyd. Ulike former for kjemisk kommunikasjon benyttes av alle kattedyrene. Dette kan nok mange katteeiere (og kanskje også mange av naboene...?) skrive under på. Luktmarkeringene gir informasjon om individ, kjønn, og det vi kaller reproduktiv status. De lukter om hunngaupene har unger eller ikke, eller om hunngaupene er i brunst. Markeringsadferden reduserer møter med andre konkurrerende gauper, og eventuelle kostbare slåsskamper som kan minske sjansen for overlevelse.

Hannene markerer oftere enn hunngaupene, og de marker oftere når **brunsten** nærmer seg i mars. De markerer ikke tilfeldig. Markeringsplassene er ofte på store steiner, busker og rotvelter. Gjerne også andre ting som stikker seg ut i landskapet som vedstabler, hyttevegger og broer. Stedene besøkes og markeres hver gang de er på de kantene av reviret, og stedene kan besøkes av flere gauper. Faktisk er det slik at noen markeringssteder blir som rene kjemiske oppslagstavler som markeres av andre arter også, som ulv, rev, mår og grevling!

Nedenfor er en liten filmsnutt jeg har satt sammen om gaupas markeringsadferd.

[ROVDYRBLOGGEN](#)[BLOGG](#)

We were unable to load Disqus. If you are a moderator please see our [troubleshooting guide](#).

Om forskning.no

- [Forskning.no](#) er en nettavis med norske og internasjonale forskningsnyheter.
- [UNG.forskning.no](#) er nyheter om forskning for barn og unge.

- [Forskning.no](#) gis ut under [Redaktørplakaten](#).
- Ansvarlig redaktør / daglig leder: Nina Kristiansen, tlf 414 55 513 / nina@forskning.no
- Redaksjonssjef: Bjørnar Kjensli, tlf 942 43 567
- [Personvernerklæring](#)

Kontakt oss

epost@forskning.no / tlf 22 80 98 90

Redaksjonen – ansatte

Annonser/stillingsmarked:

Preben Forberg, tlf 413 10 879

Sandakerveien 24 C, Bygg D3

Pb 5 Torshov, 0412 Oslo

Følg oss

[@forskningno](#)

[/forskning.no](#)

[/UNG.forskning.no](#)

[/ScienceNorway.no](#)

forskning.nos eiere

Akvaplan-niva

Artsdatabanken

De nasjonale forskningsetiske komiteene

De regionale forskningsfondene

Diku – Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning

Fafo

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering

Forsknings- og utviklingsavdelingen, Psykisk helse og rus, Vestre Viken HF

Forsvarets forskningsinstitutt

Framsenteret

Fridtjof Nansens Institutt

GenØk – Senter for biosikkerhet

Handelshøyskolen BI

Havforskningsinstituttet

Høgskolen i Innlandet

Høgskolen i Molde

Høgskolen i Østfold

Høgskulen i Volda

Høgskulen på Vestlandet

Høyskolen Kristiania

Institutt for samfunnsforskning

KS FoU

Kompetanse Norge

Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter KRUS

Meteorologisk institutt

NIBIO

NIKU Norsk institutt for kulturminneforskning

NILU – Norsk institutt for luftforskning

NLA Høgskolen
NMBU - Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NORSØK – Norsk senter for økologisk landbruk
NSD – Norsk senter for forskningsdata
NTNU
Narviksenteret
Nasjonal kompetansetjeneste for aldring og helse
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt kunnskapscenter om vold og traumatisk stress (NKVTS)
Nasjonalt senter for e-helseforskning
Nasjonalt senter for kvinnehelseforskning
Nasjonalt utviklingscenter for barn og unge - NUBU
Nofima
Nokut
Nord universitet
Nordlandsforskning
Noregs vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Norges Geotekniske Institutt
Norges Handelshøyskole
Norges forskningsråd
Norges geologiske undersøkelse
Norges idrettshøgskole
Norsk Polarinstitutt
Norsk Regnesentral

Norsk Romsenter
Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Norsk institutt for naturforskning (NINA)
Norsk institutt for vannforskning (NIVA)
Opplysningskontoret for Meieriprodukter
OsloMet – storbyuniversitetet
RBUP Øst og Sør
Ruralis – Institutt for rural- og regionalforskning
SINTEF
Senter for grunnforskning (CAS)
Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter
Simula Research Laboratory
Statens Vegvesen FoU
Statped
Sykehuset Innlandet HF
Tannhelsetjenestens kompetansesentre
Telemarkforskning
UiT Norges arktiske universitet
Universitetet i Agder
Universitetet i Bergen
Universitetet i Oslo
Universitetet i Stavanger
Universitetet i Sørøst-Norge
Universitetssenteret på Svalbard (UNIS)
Vestlandsforskning
Veterinærinstituttet
Vitenskapskomiteen for mat og miljø